

HYRDEBREV FOR TREDJE SØNDAG I ADVENT 2022

Kjære Brødre og Søstre!

Tredje søndag i advent bærer navnet *Gaudete*-søndag etter ordene i inngangsverset: 'Gled dere i Herren, atter sier jeg: Gled dere!' Men kan man gi noen en ordre om å glede seg? Er ikke gleden en følelse jeg ikke har makt over? Lenge tenkte jeg at det var slik. Men så innså jeg at jeg tok feil. En erfaren nonne lærte meg det. Hun var, lik meg dengang, ansvarlig for liturgien i sitt kloster. Å skulle lede syv gudstjenester daglig, er krevende. Det er så mye annet man skulle ha gjort. Iblant er man distraherert; iblant er man tungsinnet, sliten eller irritert; man føler ikke for å be. Men kirkeklokken kaller samme hvordan man føler seg. Det nonnen lærte meg, er at sinns-stemninger betinges av min frie beslutning. Jeg kan ofte gjøre noe med dem. Hun fortalte meg om sin strategi: 'Når jeg står ved kirkedøren', sa hun, 'og dypper fingrene i vievann for å gjøre korsets tegn, sier jeg til meg selv: nå er jeg glad!' Bevisst la hun fra seg det som tynget eller bedrøvet henne. Gleden tok hun på seg i Jesu navn som man tar på seg en kappe. Deretter skred hun inn i Herrens hus, fri og oppmerksom. Jeg kan vitne om at strategien fungerer. Vi kan kalle den en gledens askese: øvelse i å legge bort det som står i veien for gleden Gud har skapt oss for.

Tenker vi at det er hyklerisk å utføre en handling som ikke er i samklang med det vi spontant føler? Da skal vi huske, nettopp, at følelser i stor grad formes av handlinger vi fritt beslutter å utføre eller avstå fra. Besluttsomhet er viktig i vårt moralske og åndelige liv. Det er som med idrett. Ikke mange av oss er parate, sånn av oss selv, til å løpe et maraton. Kondisen må opparbeides over tid. Vi bor i en tid og et land hvor der finnes et helsestudio på hvert gatehjørne. Vi vet hvor virksom regelmessig fysisk trening kan være. Skal vi ta vår åndelige øvelse på mindre alvor? Det ville være uansvarlig og uklokt.

I katolsk tradisjon, kaller vi Kirken vår Mor. Mødre stiller krav. Et krav Kirken stiller, er at vi går til messen hver søndag. Vi snakker om *messeplikt*; det ville være bedre å snakke om et *messeprivilegium*. I messen får vi oppleve, søndag etter søndag, kilden til vår glede: 'Herren er nær', ja, korporlig tilstede. Vi får delta i Kristi soningsoffer; vi får bevitne at evigheten strømmer inn i tiden; vi møter grunnlaget for den dristige bønn presten ber på alles vegne når han blander vin og vann i kalken: 'La oss få del i hans guddom, som verdiget seg til å bli delaktig i vår menneskenatur'. Vi er kalt til å bli *nye* mennesker. Når vi forpliktes til å gå i messen hver søndag, er det fordi vi trenger Guds kraft og nåde til å se og realisere hva vi har mulighet til å bli. 'Folket skal få se Herrens herlighet.' Den omgir oss i de hellige mysterier. Vi må så trene oss i å leve – med glede – på troens premisser.

Kristen glede er ikke uforenelig med smerte. Å være menneske *gjør* vondt iblant. I tillegg har vi en fryktelig evne til å gjøre hverandre vondt. I året som er gått, har jeg funnet uttrykk for kristen glede på et kanskje overraskende sted. Siden Russland invaderte Ukraina i februar, har den gresk-katolske erkebiskopen av Kyiv, Sviatoslav Shevchuk, nær daglig kringkastet et video-budskap til folk av god vilje. Han redegjør for krigens herjinger, trøster engstelige, sørger over døde; men fremfor alt setter han ord på vårt kristne kall i verden av i dag. Det gjør inntrykk å høre en biskop som, mens bombene faller, utlegger saligprisningene, oppfordrer til barmhjertighet for Kristi skyld, ber for fiender. Ukraina utsettes for stor ødeleggelse; og der sitter biskopen og maner til hjertets omvendelse og viljens mobilisering for at et nytt, velsignet, fredsælt samfunn skal kunne oppstå av ruinene. Shevchuks forkynnelse er usentimental og realistisk, men full av håp. Derfor vibrerer den av glede midt i krigen. Den uttrykker klippefast tillit til Gud. Den gir gjenklang av Jesajas løfter slik Kirken lar oss høre dem i dag: 'Ørken og villmark *skal* glede seg, ødemarken *skal* juble og blomstre.' Vi, dere og jeg, er likeledes kalt til å holde håpets lys brennende i verdens natt. Husk profetens ord: 'Styrk de slappe hender, gi kraft til de vaklende knær.' Ved Guds nådes kraft, er vi – i oss selv maktesløse – i stand til alt.

Her i Midt-Norge lever vi, Gud skje lov, i fred og fordragelighet. Men også vi har oppgaver som venter. Troen svinner fra vårt land, ja, fra Europa. Vi som har fått troen i gave, bærer ansvar for å fordype den og gi den videre. Vi *må* gå i dybden. Et tre uten kraftige røtter, tørker inn i vårt nåværende klima. Vi trenger den sakramentale nåde Kirken gir. Vi trenger Guds ord, Kirkens lære. Og vi trenger hverandre for å skape reelle, nærrende, glederike fellesskap. I den forbindelse vil jeg minne om formaningen vi hører i dagens annen lesning: 'Beklag dere ikke over hverandre'. Knappt noe er mer skadelig for fellesskap enn sladder og ryktespredning, om det skjer hviskende bak andres rygg eller ved trolling på internett. Her skal vi sette en høy standard. Ser vi urett, skal den selvsagt ikke feies under teppet; men vi skal møte den voksent og ansvarlig, slik evangeliet byr oss, ikke ved slarv. Jo dypere forankret vi er i Kristus, jo mer betrakter vi andre barmhjertig mens vi måper over Guds overbærenhet med oss. Om en av Ørkenfedrene, Abba Bessarion, berettes følgende lille historie: 'En bror som hadde syndet ble kastet ut av kirken; Abba Bessarion reiste seg og gikk ut sammen med ham, for han sa, "Jeg er jo også en synder!"' Lærer vi å leve på slike premisser, da er Guds rike midt iblant oss.

Guds kjærlighet til oss, åpenbart i Kristus, er uendelig. Måtte våre trofaste liv bære vitnesbyrd om den til vår lengtende verden. Herren gi dere glede i overflod! Signet jul!

✠Erik Varden OCSO
Biskop av Trondheim

PASTORAL LETTER FOR THE THIRD SUNDAY OF ADVENT 2022

Dear Brothers and Sisters,

The third Sunday of Advent is called *Gaudete* Sunday after the words of the introit: 'Rejoice in the Lord always; again I say, rejoice.' But can anyone order us to rejoice? Isn't joy a feeling outside my authority? I long thought it was so. Then I realised I was wrong. A wise nun taught me that. She was, like me at the time, responsible for the liturgy in her monastery. To lead seven services a day is demanding. There are so many other things to be done! At times one is distracted; at times one is sad, exhausted, or irritable; one doesn't feel like praying. Yet the bells ring regardless, no matter how I feel. What the nun taught me is that my moods are conditioned by my free agency. Often, I can do something about them. She told me of a strategy she had worked out: 'When I stand at the church door', she said, 'and dip my fingers in holy water to make the sign of the cross, I say to myself: Now I am joyful!' She consciously left behind whatever weighed her down or saddened her. In Jesus's name she put on joy as if it were a cloak. Then she entered the house of God, free and attentive. I can testify that the strategy works. We can call it an asceticism of joy: exercise in the art of laying aside what impedes the joy for which God has created us.

Do we think it hypocritical to perform an action not in tune with our spontaneous emotion? If so, let us remember that feelings are to a large extent formed by actions we freely decide to perform or not to perform. Resolve is a key quality in our moral and spiritual life. Think of sport. Not many of us are ready, just like that, to run a marathon. We need to get into shape over time. We live at a time, in a country, in which there is a gym at every street-corner. We know how effective regular physical exercise can be. Should we take our spiritual exercise less seriously? That would be irresponsible and unwise.

As Catholics, we call the Church our Mother. Mothers make demands. One demand the Church makes is that we go to Mass each Sunday. We speak of the Sunday *obligation*. It would be better to speak of a Sunday *privilege*. At Mass we draw, Sunday after Sunday, from the fount of our joy: 'The Lord is near'; indeed, he is present. At Mass we take part in Christ's saving sacrifice; we witness the influx of eternity in time; we touch the foundation of the daring prayer which the priest prays on our behalf when, in the chalice, he mixes water with wine: 'May we come to share in the divinity of Christ who humbled himself to share in our humanity.' We are called to be renewed. The Church obliges us to attend Mass each Sunday because we depend on God's grace and power to see and realise what we have it in us to become. 'They shall see the glory of the Lord.' That glory surrounds us in the sacred mysteries. They enable us to practise living joyfully on the terms of faith.

Christian joy is not incompatible with pain. To be human *is* painful at times. We have a terrible ability to cause one another pain. This year I have found Christian joy in what may seem a surprising place. Since Russia invaded Ukraine in February, the Greek Catholic Archbishop of Kyiv, Sviatoslav Shevchuk, has on a daily basis broadcast messages to people of good will. He accounts for the ravages of war, consoles the sorrowful, grieves for the dead; but above all he speaks of our Christian calling in today's world. It is impressive to hear a bishop who, while bombs fall about him, expounds the beatitudes, urges us to be merciful, prays for enemies. Ukraine experiences destruction; and here is a bishop calling for the heart's conversion and the galvanisation of the will in order that a new, blessed, peaceful society may rise from the ruins. Archbishop Shevchuk's preaching is unsentimental and realistic, but full of hope. Thus it vibrates with joy even in the midst of warfare. It expresses rock-solid trust in God. It resonates with Isaiah's promise, which the Church lets us hear today: 'the wilderness *will* exult, the wasteland *will* rejoice and bloom'. We are likewise called to keep the light of hope burning in the world's night. Remember the prophet's words: 'Strengthen all weary hands, steady all trembling knees.' By the power of God's grace, we – in ourselves powerless – are capable of anything.

In our prelature we live, thank God, in tranquillity and peace. But we, too, have urgent tasks that await us. The faith is vanishing from our nation, from Europe. We who have been gifted with faith are responsible for deepening it and passing it on. We must go deep. A tree without solid roots will simply dry up in the present climate. We need the sacramental grace the Church communicates. We need the Word of God and the Church's doctrine. And we need one another to create real, nourishing, joyful communities. In that regard, may I draw attention to an exhortation given in today's second reading: 'Do not make complaints against one another!' Little is more detrimental to fellowship than gossip and rumours, whether by whispers behind others' backs or by trolling on the internet. Let us set ourselves a high standard. If we see injustice, we shall not sweep it under the carpet. But we shall confront it in an adult and responsible way, not by tittle-tattle. The more deeply we are rooted in Christ, the more we will view others compassionately while marvelling at the Lord's indulgence towards ourselves. The following story is told about a saint among the Desert Fathers, Abba Bessarion: 'A brother who had sinned was driven out of the church. Abba Bessarion rose and followed him out, for he said, 'I also am a sinner'. If we learn to live like this, the kingdom of God will be in our midst.

God's love for us, revealed in Christ, is boundless. May we by faithful lives witness to it in our yearning world. The Lord give you joy in abundance! Blessed Christmas!

✠ Erik Varden OCSO, Bishop of Trondheim

LIST PASTERSKI NA TRZECIĄ NIEDZIELĘ ADWENTU 2022

Drodzy Bracia i Siostry!

Trzecia niedziela adwentu nosi nazwę *Gaudete* według słów antyfony na wejście: „Radujcie się w Panu, jeszcze raz powtarzam wam: radujcie się!” Czy można komuś rozkazać by się radował? Czy radość nie jest uczuciem, nad którym nie mam władzy? Sam długo tak uważałem. W końcu zobaczyłem, że mylę się. Nauczyła mnie tego doświadczona zakonnica. Była ona, jak i ja wówczas, odpowiedzialna za liturgię w swoim klasztorze. Prowadzić codziennie siedem nabożeństw to duży wysiłek. Ma się przecież tyle innych rzeczy do zrobienia. Czasem jest się rozproszonym, czasem zmartwionym, może obrażonym i podenerwowanym, tak że nie ma się ochoty na modlitwę. Ale dzwon kościelny przyzywa bez względu na to jak człowiek się czuje. Ta zakonnica nauczyła mnie, że nastroje podlegają mojej wolnej decyzji. Mogę coś z nimi zrobić. Opowiedziała mi o wypracowanej przez siebie strategii: „Kiedy stoję przed drzwiami do kościoła”, powiedziała „i maczam palce w wodzie święconej by zrobić znak krzyża, mówię do siebie samej: teraz jestem radosna!” Świadomie odkładała na bok to co jej ciążyło lub co ją martwiło. Ubierała się w radość w imię Jezusa, tak jak zakłada się na siebie płaszcz. Następnie wkraczała do domu Bożego, wolna i skoncentrowana. Mogę zaświadczyć, że ta strategia działa. Możemy to nazwać ascezą radości: ćwiczeniem w sztuce odkładania na bok tego, co przeszkadza w radości, dla której Bóg nas stworzył.

Czy uważamy za obłudne zrobienie czegoś wbrew naszym spontanicznym uczuciom? To pomyślmy, że właśnie uczucia w znacznej mierze zależą od uczynków, które w wolności podejmujemy lub z których rezygnujemy. Zdecydowanie jest ważne w naszym życiu moralnym i duchowym. To tak jak ze sportem. Niewielu z nas jest gotowych na to by tak z marszu pobiec w maratonie. Nad formą trzeba przez jakiś czas popracować. Żyjemy w czasach i w kraju gdzie sale gimnastyczne znajdzie się na rogu każdej ulicy. Wiemy jak skuteczny bywa regularny trening fizyczny. Czy mamy traktować nasze ćwiczenia duchowe mniej poważnie? Byłoby to nieodpowiedzialne i niemądre.

W tradycji katolickiej nazywamy Kościół naszą Matką. Matki stawiają wymagania. Kościół wymaga, byśmy co niedzielę poszli na mszę świętą. Mówimy o *obowiązku* mszy. Lepiej by było mówić o *przywileju* mszy. We mszy doświadczamy, niedziela po niedzieli, źródła naszej radości: „Pan jest blisko”, tak, jest cieleśnie obecny. Możemy uczestniczyć w ofierze Chrystusa, możemy doświadczać jak przenikają się wieczność i czas, możemy mieć udział w modlitwie kapłana, gdy w imieniu nas wszystkich mówi mieszając w kielichu wino z wodą: „Byśmy otrzymali udział w Bóstwie Tego, który przyjął uczestnictwo w

naszej ludzkiej naturze". Jesteśmy powołani do stania się *nowymi* ludźmi. Jeśli zobowiązuje się nas do pójścia co niedzielę na mszę, to dlatego że potrzebujemy mocy i łaski Boga by dojrzeć i zrealizować to, czym możemy się stać. „Cały lud zobaczy chwałę Bożą”. Ta chwała otacza nas w świętych tajemnicach. Z naszej strony mamy ćwiczyć się w życiu – z radością – na warunkach wiary.

Radość chrześcijańska jest do pogodzenia z bólem. Bycie człowiekiem czasami *boli*. Na dodatek mamy potworny talent do zadawania sobie nawzajem bólu! W minionym roku znalazłem wyraz radości chrześcijańskiej w być może nieoczekiwanym miejscu. Od napaści Rosji na Ukrainę w lutym grekokatolicki biskup Kijowa Światosław Szewczuk prawie codziennie nagrywa przekaz video skierowany do ludzi dobrej woli. Opowiada o zniszczeniach wojennych, pociesza przestraszonych, opłakuje zmarłych, a przede wszystkim formułuje co jest naszym chrześcijańskim powołaniem w dzisiejszym świecie. Robi wrażenie słuchanie biskupa, który pod bombami tłumaczy ewangelię o błogosławieństwach, wzywa do miłosierdzia ze względu na Chrystusa, modli się za wrogów. Ukraina jest przerażająco niszczone; a biskup wzywa do nawrócenia serca i mobilizacji woli by nowe, błogosławione, pokojowe społeczeństwo powstało z ruin. Głoszenie Szewczuka jest niesentymtalne i realistyczne, lecz pełne nadziei. Dlatego wibruje radością, mimo wojny. Wyraża niezłomne zaufanie do Boga. Wybrzmiewają tu obietnice Izajasza, które Kościół pozwala nam usłyszeć w dzisiejszym pierwszym czytaniu: „*Niech się rozweselą* pustynia i spieczona ziemia, *niech się raduje* step i niech rozkwitnie!” My, wy i ja, też jesteśmy powołani do tego by w nocy świata podtrzymywać światło nadziei. Pamiętajmy o słowach proroka: „Pokrzepcie ręce osłabłe, wzmocnijcie kolana omdlałe!”. Z pomocą łaski Bożej jesteśmy – sami z siebie bezsilni – zdolni do wszystkiego.

Tu w środkowej Norwegii żyjemy, dzięki Bogu, w pokoju i tolerancji. Ale i na nas czekają zadania. Wiara zanika w naszym kraju i w całej Europie. My którzy wiarę otrzymaliśmy w darze, mamy tu wielkie zobowiązanie. Musimy naszą wiarę pogłębiać i przekazywać ją dalej. Musimy iść w głąb. Drzewo bez mocnych korzeni wyschnie w naszym obecnym klimacie. Potrzebujemy łaski sakramentalnej, którą daje nam Kościół. Potrzebujemy Słowa Bożego i nauki Kościoła. Potrzebujemy siebie nawzajem by stwarzać prawdziwe, życiodajne, radosne wspólnoty. W tym kontekście chcę wspomnieć o napomnieniu z dzisiejszego drugiego czytania: „*Nie uskarżajcie się na siebie nawzajem*”. Mało co jest bardziej szkodliwe społecznie niż plotki i obmowy, nieważne czy za czyimiś plecami w formie szeptanej czy przez rozprzestrzenianie tychże w internecie. Tu musimy postawić na wysoki standard. Jeśli widzimy że dzieje się niesprawiedliwość nie możemy sprawy oczywiście zamykać pod dywan, ale mamy skonfrontować ją dorośle i poważnie,

zgodnie z ewangelią, a nie byle jak. Im głębiej sami jesteśmy zakorzenieni w Chrystusie, tym bardziej miłosiernie traktujemy innych, zdumiewając się miłosierdziem Boga okazywanym nam. O jednym z ojców pustyni, mnichu Bessarionie, opowiadano: „Pewien brat zgrzeszył i za to został wyrzucony z kościoła. Ojciec Bessarion wstał i razem z nim wyszedł na zewnątrz ze słowami: Przecież i ja także jestem grzesznikiem!” Kiedy uczymy się żyć w zgodzie z takimi zasadami, wtedy Królestwo Boże jest wśród nas.

Miłość Boża do nas, objawiona w Chrystusie, jest nieskończona. Niech nasze życie wierne tej miłości daje o niej świadectwo stęsknionemu światu. Niech Pan da Wam radość przeobfitą! Błogosławionego Bożego Narodzenia!

+Erik Varden OCSO

Biskup Trondheimu